

Ami egy minisztériumi rendelet végrehajtása mögött van

A munkaügyi rendeletek sok éven át lényeges megkülönböztetést tettek a házfelügyelők és az üzemi dolgozók között. Ez a megkülönböztetés a 19/1972. (X. 13.) MUM. sz. rendelet hatálybalépésével megszűnt.

Az eltelt több mint másfél év gyakorlata viszont azt igazolja — melyet saját tapasztalatainkon túl a dolgozók személyes panaszai és levelei is bizonyítanak —, hogy az idevonatkozó rendeletet az esetek jelentős részében nem, vagy csak részben követte a végrehajtás.

CSAK A KÉT LEGGYAKRABAN ELŐFORDULÓ, de legjellemzőbb problémát említem most. Az egyik: az eljárás a házfelügyelők részéről történő felmondás esetén. A másik: a szabad idő biztosítása.

A jelenleg hatályban levő — házfelügyelők munkafeltételeinek szabályozásáról szóló — rendelet nem szabályozza külön a felmondást, így a Munka Törvénykönyve idevonatkozó része a mérvadó. A gyakorlatban mégis a vállalatok jelentős része a régi, hatályon kívül helyezett rendeletek szerint jár el és törvénysértő módon a felmondást a szolgálati lakás elhagyásához köti. Számtalan esetben hivatkoznak, sőt idézik is a régi rendeletet.

E gyakorlat megtalálható úgy a szövetkezeti lakóépületeknél, mint az ingatlankezelő vállalatoknál.

A munkáltatók és munkaügyi szakemberek egy része vagy nem ismeri a megváltozott helyzetet, a jelenleg érvényben levő rendeletet —, ha ez így van, akkor ez súlyos mulasztás —, vagy ismerik, de kényelemből, vagy más okból, a régi rendelet szerint járnak el, s ez már több mint súlyos mulasztás.

Tudomásul kell azt venni, hogy a házfelügyelő felmondása esetén a munkaügyi részt és a szolgálati lakás kérdését külön kell választani egymástól. A kettő nem kapcsolható, akár cserével, akár más módon. Ha viszont a dolgozóknak lehetőségük van arra, hogy a törvénytelenség ellenében a dolgozók rendelkezésében biztosított jogait!

Csak mint érdekességet említem meg: ha a vállalat szünteti meg a munkaviszonyt — bár ez a ritkább eset —, akkor megtalálják a megoldást, akár cserével, akár más módon. Ha viszont a dolgozó mondja fel munkaviszonyát, ez a legtöbb esetben problémát jelent. Véleményem szerint azért, mert ez külön munkát igényel.

A mulasztások tömeges ismeretése nem lenne célravezető és nincs is rá szükség, de példaképpen egy, a közelmúltban a Fővárosi Munkaügyi Bíróságon tárgyalt ügyet ismertetnék.

A házfelügyelő december 1-én a munkaviszonyát december 31-re felmondta. (A vállalat jogtanácsosa szerint a felmondási idő 15 nap volt!) Mivel januárban a házfelügyelő munkát nem végzett, a vállalat fegyelmi úton elbocsátotta, de míg a szolgálati lakásban van, munkavégzésre kötelezte, s a munkakönyvét visszatartotta. Mindezt tette akkor, amikor a dolgozó munkaviszonya már megszűnt!

A vállalat jogtanácsosa ebben az esetben is hatályon kívül helyezett rendeletre hivatkozott. A Fővárosi Munkaügyi Bíróság a dolgozó panaszának helyt adott. Felvetődik a kérdés: miért kell egy ilyen és hasonlóan egyértelmű, egyáltalában nem vitás ügynek a Munkaügyi Bírósághoz kerülni és ott ítélettel kötelezni a vállalatot arra, hogy a rendeletekben előírtaknak megfelelően járjon el?

De vajon hány olyan eset van Budapesten, amikor a dolgozó hasonló esetben nem fordul jogorvoslatért?

A rendelet szerint a helyes gyakorlat az, ha a dolgozó a munkaviszonyát felmondja és a vállalat, vagy a dolgozó a felmondási idő lejártáig nem tud cserelakást biztosítani, úgy a szolgálati lakás jóhiszemű jogcím nélkül használt lakásnak nyilvánul s meg kell állapítani a lakáshasználati díjat, a munkaviszony pedig megszűnik.

A MÁSIK JELLEMZŐ PROBLÉMA a házfelügyelők szabad

idejének biztosítása. A szabad idő biztosítása a gyakorlatban a házfelügyelők esetében nagyon szomorú képet fest. Nem ritka az az eset, amikor még azt is vitatják a munkáltatók, hogy a házfelügyelőt is megilleti-e hetenként az egy szabadnap. A rendelet alapján a házfelügyelőt hetenként egy szabadnap illet meg, s havonta egy szabadnapot vasárnap kell kiadni. Nem valószínű, hogy sokat tévedek, amikor azt állítom, hogy ma több olyan házfelügyelő van, aki nem kapja meg rendszeresen az öt megillető szabadnapját, illetve az arra a napra járó bért, mint aki az új rendelet megjelenése óta maradéktalanul megkapta a szabadnapját.

Tudom, hogy e megállapításnak nem kis súlya van, de a valóságban sajnos a többségében még mindig a régi állapotok találhatók meg. A munkaszerződésekben az esetek többségében nincsen rögzítve, mikor nem kell munkát végezni a dolgozónak.

Az Mt. 5. § (1.) bekezdés szerint „A munkaviszonyból folyó igény három év alatt elévül.” Ennek ellenére a szabadnapokkal kapcsolatosan alacsony a munkaügyi viták száma. Ebből arra lehet következtetni, hogy a dolgozók nemigen ismerik jogaikat és a jogorvoslat útját.

Az új rendelet megjelenése után tájékoztatva lettek a vállalatok illetékesei és a dolgozók is úgy a mozgalmi, mind a gazdasági vonalon, de most már nem nehéz megállapítani: a tájékoztatás nem volt elég széles körű és hatékony!

Tudom, hogy a szabadnapok kiadása, a helyettesítés megoldása — különösen azokban az épületekben, ahol felvonó is van —, nem kis gondot okoz a munkáltatók számára, s az rövid időn belül meg sem oldható. A személyi feltételek viszonylag könnyebben

megoldhatók, de a műszaki feltételek biztosítása (költségkihatás, kapacitás) már nagyobb problémát jelent. Véleményem szerint, ha a vállalatok már 1972-ben felmérték volna a megoldásra váró feladatokat és hozzákezdtek volna a végrehajtáshoz, ma lényegesen jobb lenne annak mértéke.

Felvetődik a kérdés, mivel a házfelügyelők többsége nő: hogyan valósul meg a nőpolitikai határozat végrehajtása e téren? Ez a réteg, melynek jelentős része már nyugdíjas, fokozott figyelmet és gondoskodást érdemelne korára való tekintettel, de munkája alapján is!

SZAKSZERVEZETÜNK RENDSZERESEN figyelemmel kíséri a házfelügyelőkre vonatkozó rendeletek végrehajtását és lehetőségein belül az egyes esetekben segítséget ad — különösen a munkaügyi viták rendezésében. Ez azonban nem elegendő. Véleményem szerint a helyi alapszervezeteknek többet kellene tenniük e területen, szükség esetén gyakorlatban, konkrét jelzéseket kellene adniuk a gazdasági és mozgalmi felügyeleti szervek felé, de ami a legfontosabb: szívesen, következetesen védeni e réteg érdekeit, ellenőrizni a rendeletek betartását.

1968-ban hatályba lépett a szabálysértési törvény. Az eltelt évek során nem találkoztam — gondolom mások is csak igen ritkán — munkaügyi szabálysértési eljárással, ilyen tárgyú feljelentéssel a mulasztók, vagy önkényes eljárók ellen. Magunkat is beleértve: a szakszervezetek sem kezdeményeztek, amikor az indokolt lett volna — pedig volt rá eset bőven — szabálysértési eljárást. Vonatkozik ez legalább ilyen súllyal, a gazdasági felügyeleti szervekre is. Azok határozottabb kiállása, a feladatok végrehajtásának számukra: a törvényesség betartása biztosan sokat segít majd a házfelügyelői réteg akut problémáinak megoldásában. E réteg jelentős részének munka- és életkörülményei, nem értékelhetők még mezeiféle sem, de legalább azt kell biztosítani maradéktalanul a részükre, amire a jelenleg érvényben levő rendeletek lehetőséget adnak. **Karadies Péter**

A VIMELUX-nál így kezdődött...

„A vállalat gazdasági és társadalmi vezetői a kongresszusi munkaverseny fellendítésére az alábbi javaslatot teszik: kérjük az üzemeiket, brigádokat, a vállalat dolgozóit, vizsgálják meg annak a lehetőségét, hogy üzemük, részlegük milyen mértékben tud hozzájárulni a vállalat teljes termelési értéke 2 millió forintos túlteljesítéséhez.”

A termelési tanácskozás, a brigádgülelések eredménye: az üzemeink, brigádok felajánlásainak összegezése alapján a termelési érték 2 millió forinttal való túlteljesítésével szemben 3,8 millió forintos túlteljesítés került a vállalati munkaverseny középpontjába.

Így kezdődött a kongresszusi verseny a miskolci VIMELUX vállalatnál. Az éves termelési érték 5%-os túlteljesítésének megvalósulásáról **Novák Sándor**, az szb-munkaverseny felelőse így nyilatkozott: „A vállalat jellegéből adódóan nálunk az ipari és a lakossági szolgáltatások dominálnak elsősorban. Itt a termelési érték növelésének feltételei: az üzem- és munkaszervezés javítása, a reklamációmentes termelés, az anyagellátás pontos megszerzése. A brigádállások teljesítésénél tehát elsősorban a fenntartásra kell figyelmet fordítanunk.”

Tallóztunk az első értékelések között: az anyag- és áruforgalmi osztály brigádja a termelési értéke növeléséhez szükséges anyagot előkészítve elvégezte. Az elektroszerviz részleg **hrom** brigádja: „a Béke I., a Béke II. és az Angela Davis brigád, továbbá az automata és vertikális részleg **Beregovoj** és **József Attila** brigádjai az átlagosnál jóval magasabb, mintegy

10%-os tervtúlteljesítést ajánlottak fel.

Az értékelésből kitűnik, hogy a vállalatok nem bizonyultak irrealisnak. A brigádok az időarányos részt túlteljesítették! A munkaverseny-értékelő bizottság elnöke elmondta, hogy a brigádtagok minden egyes munkafolyamatnál szem előtt tartják a versenyelképmezéseket, nagy gondot fordítanak a pontos, minőségi munka végzésre. Tudják, hogy a hibátlan, reklamációmentes munkavégzés vállalásuk alapfeltétele.

Értékelésekből kitűnik: az éves munkaverseny-vállalásban szereplő üzemeltetési és energia költségek csökkentése, az anyagtakarékoságra tett vállalások, a hatékonyabb munkavégzés, év végére a vállalati eredmény több mint 10%-os javulását teszi lehetővé.

Erdélyi Sándor
Együtt — egymásért

Mi, a Dunántúli Regionális Vízmű és Vízgazdálkodási Vállalat fonyódi üzemvezetőségének „Latinka Sándor” szocialista brigádja, 1963-ban alakultunk és több éven keresztül a vállalat szocialista versenyében kiemelkedő helyezéseket értünk el. Tavaly az ezüstkoszorús jelvényt szereztük meg. A brigád tagjai a kongresszusi versenyben vállalták, hogy a balatonparti délnyugati oldalán a nyári esücszolgáltatás zavartalanágát minden körülmények között biztosítják. Ez, igaz nagy erőfeszítések árán, eddig sikerült. Vállaltuk és teljesítettük továbbá egy óvoda és 2 iskola patronálását, a Fővárosi Gyermekegthon Fonyódon levő 4. osztályának anyagi segítséget. Brigádtagjaink lakásépítésénél társadalmi munkát végeztünk. A fonyódi nagyközségi tanács felkérésére vállaltuk egy utcai közcső hálózat megépítését, munkaidőn túl, társadalmi munkában.

Pirity Sándor
brigádtag

A „vizesek” Thury brigádja

▶ Kút — társadalmi munkában

▶ Szerződés a csapi kollégiummal

Képeslapot hoz a postás a Dél-zalai Víz Csatornamű és Fürdő Vállalathoz. A Thury György szocialista brigádnak van címe, az alábbi szöveggel: Üdvözlünk küldjük országjáró kirándulásunkról. A csapi cigány kollégium diákjai. És utána sok-sok aláírás.

A brigád tagjai nagyon megörültek a kedves üdvözlőnek, hisz azok küldték, akiknek olyan sokat segítettek. A brigád patronálja ugyanis a csapi cigány kollégiumot. Szocialista szerződés rögzíti felajánlásait. Társadalmi munkában elvégzik a vízellátó berendezések karbantartását, az esetleges hibákat kijavítják. Megépítettek 130 méter vezetékkel a vízellátás biztosítására. A Thury György szocialista brigád a kongresszusi munkaversenyben tett felajánlásait példamutatóan teljesíti, becsülettel helyt áll. Eddig 130 óra társadalmi munkát végeztek.

A művelődés területén sem maradnak le: részt vesznek közös rendezvényeken, aktív szereplői a vállalati sportéletnek. Fistolok, tele lelkesedéssel. Közösségi szellemük példás. Ervénnyel náluk az „egy mindenkiért, mindenki egyért” elve. Allandóan figyelemmel kísérik egymás munkáját és nem marad el a segítség, ha szükség van rá.

Rövid, de eredményekben gazdag múlt áll mögöttük. A tavalyi bronzfokozat elérése után magasabb követelményi állították maguk elé. Munkájuk, hozzáállásuk záloga további sikereiknek. Biztosra vesszük, hogy 1974-ben majd eredményekben gazdagabb évet zárnak, mint tavaly.

Józsi Mihály
munkaverseny felelős

Kovács Antal
főmérnök

A gyerekekért

A vállalat igazgatójánál érdeklődtem először a Dél-zalai Víz-Csatornamű és Fürdő Vállalat Thury György szocialista brigádjáról. **Németh Ferenc** igazgató ajkja mosolyra szalad, s ez többet mond mindennél.

— A csapi cigánykollégium kapcsán? — kérdi.

— Igen.

— Jól esett nekem is, ahogy a brigád cselekedett. Egészséges vízre volt szükség a kollégiumnak, a segítségünket kérték. Összeszedtük a fejünket a párt- és szakszervezeti vezetéssel, aztán a brigáddal. Ők mondták ki a végszót: megcsináljuk... Hát ez történt.

Czoma Péter üzemvezető a részleteket idézi. — December 5-én láttam munkához egy fűrógéppel, s január 25-én el is készülték a kúttal, amely kellő mennyiségű és jó minőségű vizet biztosít a kollégium lakóinak.

— Terven felüli munka volt. Egy, akkor még a szocialista címre csak pályázó brigád vállalta. Azóta már el is nyerték a címet... — Milyen értékű volt ez a munka? — Körülbelül négy-százezer forint.

A brigád csapi vállalásával kapcsolatos iratokat lapozom. Az egyikben ez olvasható: „Brigádunk tagjai előtt ismeretes, hogy a csapi cigánykollégiumban üzembe helyeztünk mélyfúrású kút, a vízhálózat, valamint a villamosrendszer karbantartása, illetve javítása, a kollégium vezetőségének gondot okoz. Ezen a téren kívánunk hatékony segítséget nyújtani a kollégiumnak. Brigádunk vállalja, hogy társadalmi munkában elvégzi ezek karbantartását és ha elromlanak, a javítást. A szocialista brigád felkérésre a kollégium vezetőségét és szerződés formájában realizálja a fenti vállalást. Ehhez kérjük a vállalat vezetőségének támogatását.”

A brigád tagjainak aláírása: **Ernszt József, Goór László, Tulipán József, Szakonyi István, Kolár László, Kovács Károly, Fagyas László, Pacsai Ferenc, Gábor Antal.**

Ők hívnak — mi megyünk

— Nemcsak megcsinálták a kúttal, rendszert is tartják — mondja büszkén a fiatalokból álló Thury-brigádra az igazgató.

— A brigádvezetőt keresem — szólítom az egyik munkást, s az csak felém kapva a tekintetét, válaszol: — Csapiban van — aztán dolgozik tovább. — Valóban sok figyelmet igénylő munka folyik itt.

A csörölő lassan fordul, feszülnek a drótkötelek, s a fekvő torony megmozdul. Először csak néhány centire emelkedik a bakokróll, aztán jó méterre, s itt megállapodik, amíg a tartóbakok elszedik alóla. **Szakonyi István** a motorhoz megy, nagyobb fordulatra „ösztonzi”, míg a csörölő karjainak kezelését az üzemvezető, **Czoma Péter** veszi át. A torony lassan, méltóságteljesen emelkedik, s amikor eléri a kívánt magasságot, egyszerre többben is felsőhajtanak.

— A nehezen túl vagyunk. S valóban: fel perc múlva már a talpain ül a torony. Most már ráér az a fiatalember is aki az előbb csak egy mondattal felelt. — Ugy vagyunk mi csapival, hogy ők hívnak, mi megyünk — mondja.

— Egyébként már vissza is érkezett a brigádvezető.

Ernszt József brigádvezető végighordozza tekintetét a többiekre, amikor a csapi kútfúrásról említem. Összemosolyognak, s egyszerre többen is mondják, hogy nem a legjobb időt fogták ki.

— Télen vízzel dolgozni nem leányálom — mondja a brigádvezető.

— Gyorsan rákeményedik a nádrágszárra is — jegyzi meg egyikük.

— Komolyra fordítva a szót — törülgeti olajos kezét **Szakonyi István**, a szocialista címért indult a brigád. Elvállaltuk a munkát. De amikor ott voltunk, akkor a legkevésbé szó esett a vállalatnak erről az okáról. Annál több a gyerekekről.

— Emlékeztek, hogyan álltak körül bennünket abban a hidegben? — hangzik a kérdés a kör túlsó oldaláról.

— Akkor már csak arra gondoltunk, hogy ezeknek a gyerekeknek kell a víz — fejezi be a gondolatot **Szakonyi István**.

A név kötelez

Furdal a kíváncsiság, hogy miért Thury György nevével választotta a brigád. A kérdésre egyszerre többen is válaszolnak.

— Örököltük. Tudniillik, volt egy elődje ennek a brigádnak, mielőtt mi így összerúdtunk. Aztán megmaradtunk mellette. Megtetszett.

— Ugye illik tudni, hogy ki volt Thury György? — húzza mosolyra a száját **Szakonyi István**. — Tudjuk — nyugtat meg. — S illedomosnak tartjuk azt is, hogy évenként legalább egyszer közösen elmenjünk a múzeumba és szemügyre vegyük, mi újat tudhatunk meg az egykori kanizsai várkapitányról.

A többiek egyetértően bólintanak. Az izdatárcsöppek már eltűntek az arcukról, homlokukról. A torony ott magasodik mellettük.

Így készülünk...

A FŐVÁROSI KEZMŰIPARI VÁLLALAT vegyipari egységének 23 szocialista brigádjából az üvegtechnikai részleg **Gagarin** brigádjáról szeretnék a kongresszusi készülődés jegyében írni.

A brigád 1962. évben alakult és az eltelt időszakban 9 alkalommal nyerte el a szocialista brigád címet. 1972. végén új, korszerű és modern üzem-épületet kaptunk, s brigádunk éves vállalásait úgy teljesítette, hogy eljutottunk az arany-plakettes brigád kitüntetéshez.

Brigádtársaimmal közösen éppen az idei vállalásainkat készítettük elő, amikor értesültünk, hogy tavalyi munkánk alapján a „Vállalat kiváló brigádja” címet nyertük el.

A kongresszusi munkaversenyben brigádunk — társbrigádainkkal közösen — a részleg éves tervét 20 millió forintos teljesítéssel vállalta. Ennek érdekében a brigád egész évben 108 %-os normalizálást vállalt. A „DH” rendszer bevezetésének kezdeteként önmecézással dolgozunk egész évben. A beérkezett új célszámokra brigádtagjaink a társ-brigádtagokat az igények alapján betanítják.

Az 1974-75. éves oktatási időszakban a brigád tagjai közül az alábbi beiskolázási tervekről adhatunk számot: három jelentkezték a kihelyezett középiskolába, ugyanannyian a szilkkárpári technikumba.

Szocialista szerződés kötöttük a részleg többi brigádjával közösen a nagyothallók általános iskolájával és nevelőotthonával. Részkütre társadalmi munkában készültük el a különféle eszközöket és készülékeket, amelyek megkönnyítik tanulásukat. Az idén eddig 300 üvegtörmelék és labortfelszerelést készítettünk s adtuk át a részükre.

Várbíró Gábor,
a Gagarin brigád vezetője